

Amiantoaren kalteak salatzeko LABeko ordezkariak egindako protesta Iruñean.

Amiantoa

Milaka langile mineral kantzerigenoaren menpe

Azken 30 urteetan amianto mineral kantzerigenoarekin lanean aritu diren 25.000 euskal langile inguru hiltzeko arriskuan dira eta datozen 25 urteetan 6.000tik 10.000ra langile horregatik hilko direla aurreikusten da. 2009. urtean gutxienez 16 langile hil ziren Euskal Herrian amiantoaren ondorioz.

URKO APAOLAZA / DANIEL UDALAITZ

SINETSI EZ ARREN, egia da. Azken 30 urteetan amianto izeneko mineral kantzerigenoarekin lanean aritu diren 25.000 euskal langilek horregatik hiltzeko benetako arriskua dute. Soilik datozen 25 urteetan Euskal Herrian 6.000tik 10.000ra langile amiantoak eraginda hil daitezkeela aurreikusten da, 60.000

inguru Espainiako Estatuan eta 500.000 EBn. 2009an 16 euskal langile hil ziren ekoizpen sektore askotan erabili izan den mineral hiltzaile horren ondorioz. Eta aurten dagoneko zortzi langile hil dira. Horrelako lanetan aritutako guztiak barne hartzetik urrun egon arren, lan bizi-tzan zuzenean amiantoarekin aritu

ziren 4.518 langileko errolda egin du Osalanek 2009ko abenduan.

Amiantoaren Biktimen Euskal Elkarte (ASVIAMIE) egunez egun egoera horren jarraipena egiten ari da eta horri esker zenbait urrats garrantzitsu ematen ari dira.

Amiantoak hil egiten duela eta hiltzen jarraituko duela egiaztatuta

Amiantoaren Biktimen Euskal Elkarteko kideek egindako agerraldia, mineralarekin kontaktuan izan diren pertsonek jasaten dituzten kalteak azalduz.

badago ere, oztopo handiak daude gaixotasun profesional gisa onar dadin eta Espainiako Estatuak gaixotasun hilkor hori hartu duten langileekiko dituen betebeharrak ase ditzan. Halaber, bere garaian amianto hiltzailearekin lan egin zuten enpresek eskuak garbitu eta beren erantzukizuna saihestu nahi dute.

Zer da amiantoa?

Amiantoa mineral kantzerigenoa da. XX. mendean gehien erabilitako materialetakoa da. Lehen asbestosi kasu egiaztatua –amiantoarekin zuzenean lotutako gaixotasuna– 1906an agertu zen; Ingalaterrako ehungintza sektoreko txarrantxatze lantegi bateko langilea zen. Orduetik kasuak ugaldtu egin dira eta 2020 urtean urtero 2.300 heriotza inguru eragin ditzakeela aurreikusten da. Joan den abenduan Florentzian egindako epaiketa batek berriro ere agerian utzi du gaixotasun honen larritasuna eta konnotazio politiko eta enpresarialak.

Hego Euskal Herrian 1960ko hamarkadatik 1980kora erabili zen bereziki. Xaflakorra da, erregaitza eta beroarekiko, korrosioarekiko, hezetasunarekiko eta produktu kimikoekiko oso erresistentea. Osagai fisiko eta kimikoaren propietateengatik eta prezio baxua duelako

erabili izan da material hori hainbeste. Hala, 4.000 aplikaziotik gora izan ditu hainbat sektoretan: erai-kuntzan, industria nuklearrean, automobilgintzan, ontzigintzan, tren-industrian... Sektore horiek garrantzia handia izan dute eta dute

Amiantoak hil egiten duela egiaztatuta badago ere, oztopo handiak daude gaixotasun profesional gisa onartua izan dadin

Hego Euskal Herrian, bereziki Bizkaian eta EAEn. Dagoeneko epaitegietan daude hainbat kasu, hala nola Bilboko Gran Via 1.eko BBVAren eraikuntzarena, edo Bilboko portuko zenbait jarduerena.

Oso mineral kantzerigenoa

Amiantoa mineral oso kantzerigenoa da. Amiantoaren zuntzak inhalatzean dago arriskurik handiena. Asbestosia, biriketako minbizia eta pleurako mesotelioma gaixotasun profesional gisa onartzen ditu legeak. Baina horiek ez dira amiantoak eragindako gaixotasun baka-

rrak. Material hori arnasketa sistemaren gaixotasun askorekin ere lotuta dago. Horrez gain, giltzurrunetako, obulutegietako edo bularreko minbizia ere eragin dezakeen susmoa dago.

Minerala luzaroan hainbat industria sektoretan erabili ondoren, 2001ean Espainiako Estatuan erabat debekatu zen amiantoaren erabilera. Hala ere, 2002. urte amaiera arte ez zen erabateko debekua indarrean jarri. Legislazioak, ordea, ez zuen arazoa errotik konpondu, amiantoaren biktimak ez dituelako onartzen, amiantoa duten eraikinen eta instalazioaren inbentariarik ez delako egin Europako beste zenbait estatutan bezala, eta amiantoa ezabatzeko lanetan ez delako engaiatzen.

ASVIAMIEK eta sindikatuek amiantoak eragindakoentzat erretiro aurreratuak ezartzea, kalte-ordainetarako funtsa eratzea eta gaixoen tzentzat ospitale berezia sortzea eskatzen dute. Amiantoa duten eraikinen eta instalazioen inbentarioa osatzea ere eskatzen dute.

Amiantoak emakumeak ere hiltzen ditu

Orain arte, amiantoak eragindako hildakoez hitz egitean, gizonenak aipatzen ziren. Baina mineral hiltzaileak eragindako emakumezko

Beasaingo CAF enpresan amiantoaren aurka

Construcción y Auxiliar de Ferrocarriles (CAF) enpresak Beasainen duen egoitza nagusian lan egin zuten bi langile ohiri lanerako ezintasun osoa onartu die Gizarte Segurantzak. Bi operarioek amiantoarekin lan egin zuten hamarkada askotan eta pleurako minbizia jasaten ari dira egun. CAFek errekargobat ordaindu beharko die segurtasun neurririk ez zutelako hartu. Horrez gain, langile ohiek epaitegietara joko dute prestazioak handitu eta senideentzako alarguntza lortzeko.

CAFen 1960 eta 1970eko hamarkadetan erabili zuten gehienbat amiantoa eta 1987an egin zuten lan, azken aldiz, mineral horrekin, S/8000 tren-kotxeak desamiantatu zituzten arte. Dena den, enpresako hainbat tokitan oraindik badago amiantorik eta leku horiek identifikatu nahian ari dira langileen laguntzaz. Beasaingo enpresak onartu du gutxienez 147 langile amiantoak kutsatzeko arriskuan egon zirela; horietako asko aurrejubilarik daude eta beste batzuk lanean ari dira oraindik. Hala ere, enpresa batzordeko prebentzio ordezkarien arabera gehiago izan litezke amiantoarekin lan egin zutenak eta horregatik eskatu dute zerrendan sartzeko CAFen 1960 eta 1992 artean lan egin zuten pertsona guztiak.

45 hildako gutxienez

Bai Beasaingo lantegian eta bai Zaragozakoan 2009 arte 45 langile hil ziren amiantoak sortutako gaixotasunekin. LABeko Imanol Urrestarazuren arabera seguru

Amiantoarenei Patxi Epelde artistak egindako eskulturaren inaugurazioa Beasainen; CAFen amiantoak hildako langileen senideak izan ziren.

daude gaixotutako pertsona gehiago egon litezkeela "baina ezezagutzagatik, edo beste arrazoi batzuegatik, ez dute mineral kantzerigenoarekin izandako harremana erreklamatu, eta beraz, ez dira zerrenda ofizialetan agertzen".

Iazko urtean zehar hainbat ekimen egin zituzten CAFen amiantoak hiltzen segitzen duela salatzen. Apirilaren 28an langileek manifestazioa egin zuten Beasaingo kaleetan barrena, eta horren segidan *Amiantoarenei* izeneko eskultura jarri zen, hildako langileei eta haien senideei elkartasuna adierazteko. Horrez gain, hitzaldia antolatuz zuten eta informazio kanpaina jarri zuten martxan, amiantoarekin lan egin zuten langile ohiak identifikatzeko.

ARGAZKI PRESS / JON URBE

langileak ere badira. Angela, Oxivol Internacional de Acumuladores enpresako langile ohia, pasa den martxoan hil zen Beasainen, 65 urte zituela. Bere enpresan amiantoak kutsatuta, pleurako mesotelioma hartu zuen. 21 urte zituenetik autoen bateriak muntatzen lan egin zuen: bateriei amiantozko lokarri bat jartzen zien, estalkia ipini eta galipotaz estali baino lehen.

2009an gutxienez Euskal Herriko 15 langile hil ziren amiantoaren eraginez, ASVIAMIEk jakinarazi dituen datuen arabera. Iazko azken hildakoa Josu Murua Cayero izan zen, 41 urteko gorlizarra (Bizkaia). 2009ko abenduaren 18an zendu

zen, pleurako mesoteliomak jota. Gaixotasuna marinel zela amiantoarekin lan egin zuen lehen urtetan

Amiantoak emakumeak ere hiltzen ditu: Angela, Oxivol enpresako langilea, pasa den martxoan hil zen Beasainen, 65 urte zituela

harrapatu zuen. Azaroko bigarren hamabostalditik aurrera ohean egon zen Gorlizko ospitalean, minbiziak bizkarrezur-muina hartu eta paralizatuta geratu zelako. Bizirik zela

itsasontzietan, amiantoarekin lan egiten zutela adierazi zuen, mineral kantzerigenoaren arriskuen berri inork eman gabe.

Amiantoaren azken biktimak 41 eta 52 urte bitarteko pertsonak dira, aipatu berri dugun kasua, esaterako. ASVIAMIEko arduradunen aburuz, egoera berria arazoaren larritasuna agertzen ari denaren seinale da. Egoera larria dela erakusten duen beste datu bat ere bada: 2009an ehundik gora familia hurbildu dira elkartera, senitarteko bat amiantoak eraginda zegoelako. Izan ere, mineral kantzerigenoak gaixotutako 350 pertsonatik gora daude dagoeneko elkartea. ■